

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 glid. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrť leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Vabilo na naročbo.

S 1. julijem začenja se drugo polletje, zatoj **opravištvu** „Slov. Gospodarja“ gg. naročnike, ki so bili le za prvo polletje naročeni, vljudno opominja, da skoro naročbo **ponovijo**. Nadjati se smemo, da nam vsi dosedanji naročniki zvesti ostanejo, ker je število letošnjih naročnikov tako lepo naraslo, in da se tudi **novi** oglasijo.

Denar, naj si bo naročnina alj pa društvenina za „kat. tisk. društvo“, se naj blagovoljno pošilja „Opravištvu“ „Slov. Gospodarja“ v stolnem farovžu v Mariboru. **Opravištvu.**

Kratek kapitel o ljudski omiki.

Ljudje, ki se — ali po pravici ali ne, nočemo preiskovati — k „omikanim“ štejejo in bi toraj za omiko ljudstva kaj storiti morali, vendar nič ne storijo, ampak vedno le tožijo, da je ljudstvo premalo omikano. Taki glasovi se čujejo celó v našem štajerskem dež. zboru ter se nemški gospodje, če ktera naredba nema pravega vspeha, izgovarjajo ali pa tolažijo s tem, da bo že šlo, ako se „omika“ med ljudstvom bolj razširi.

Kakor se pa dela pri nas, se omika n e more širiti, ampak se naravnoč — v čudni zaslepljenosti — le overa. Skoro vse, kar pri nas (in enaka je tudi po Koroškem, in več manj povsod) z ljudstvom zapoveduje in ga vlada, drži se nemščine ter misli, da obstaja omika za slovensko ljudstvo v tem, ako ga z nemškimi pismi in nagovori obdelujejo, v nemške telege vprezajo. To je obzalovanja vredna zaslepljenost!

Po vsem svetu velja kot nepobitna resnica, po kterej se povsod ravna, da je materni jezik neogibljev pripomoček vsakej omiki. Tega se drže tudi naši najbolj zagrizeni nasprotniki, če gre za omiko njih lastnih otrok. Vprašajte Brandstätterja, Fajrerja, Karnerija i. t. d. (Wretzl-na in Seidlna ne imenujemo, ker nemata

otrok), — vprašajte te velikonemce: v katerem jeziku da so se njih otroci n. pr. francošine učili. V nobenem drugem, kakor v maternem, nemškem jeziku, in vsak teh previdnih očetov bi bil učitelju francošine vrata pokazal, ko bi bil hotel v katerem tujem, n. pr. slovenskem jeziku njih deco francošine učiti. V dejanju in kadar gre za njih lastne koristi, se toraj ti ljudje pravega ravnila držijo; kadar pa nastane vprašanje, kako da bi se naj slovenski otroci podučevali, takrat pa brž pravo ravnilo pregriznejo in pravijo: Slovenci se morajo — v tujščini podučevati!

Pa danas ne govorimo o šolah, ampak imamo v mislih druge oblastnije, ki bi lahko mnogo storile za ljudsko omiko, ko bi narodne pravice Slovencev bolj spoštovale.

Izvedenec iz Celjske okolice nam ravno piše, da je c. k. finančno ravnateljstvo v Gradci že l. 1870 po zaukazu finančnega ministerstva od dné 13. dec. 1869 štev. 35.028 dačne knjižice dalo tudi v slovenskem jeziku tiskati. A vendar c. k. davkarije na slov. Štajerskem menda povsodi slovenskim kmetom le nemške knjižice dajejo, in kdor — kakor pred nekaj časom v Mariboru — slovenskih terja, vzbudi pri uradniku še nevoljo! Tako ravnanje je samovoljno, in če se skoro navedeni minist. zaukaz ne bo zvrševal, povemo svojim bralcem imena vseh dotičnih davkarij. —

O krajne gospôske dopisujejo — menda s prav redkimi izjemkami — podložnim uradom in osebam vse nemško ter pusté srenjske urade v nemščini, dostikrat taki, da človeka vjeda, če ta „amtstél“ bere, dopisovati in vradóvati. — Če je kakega poduka ljudstvu treba, n. pr. ob času kuge, gredó zopet le nemški spisi in nemški dež. zdravniki med ljudstvo. — Slovenke srenjske postave zastonj iščeš po srenjskih uradih. Pri vojaščini mučijo nemški častniki uboge slov. novince z nerazumljivo nemščino, dasi hrani vojaška registratura ukazov, po kterej bi morali

oficirji naših polkov dobro slovenski znati in v slov. jeziku novince vojne službe učiti, kar bi za vojaško brihtnost neizmerno važno bilo. Za knjižico: „Bojna služba“, izdanej po g. nadlajtantu And. Komelu, se oficirji in vojaki pri nas še ne zmenijo.

Poštni uradi še nam te malenkosti ne privoščijo, da bi v smislu postave listine v naših krajih tudi slovensko besedo imele ter prodajajo skoro same nemške. Če se slovensko ime kraja na zavitku bere, se drzne nemčurska dušica v sveti jezi slovensko, domače ime prekrizati in nemško zapisovati, ali se pa listu s slov. krajnim imenom nesreča pripeti, da se po cele mesece potika po svetu, kakor se je nedavno zgodilo listu, ki je z napisom poslednje pošte „Mozirje“ v Nabrezini bil na pošto dan, z Nabrezine pa mimo Celja in Maribora šel do sv. Marjete na Pesnici, kder je še le Slovenec poštarju oči odprl zastran „Mozirja“ — v turškem cesarstvu — seveda!

O slovenskih advokatih in notarjih še ne govorimo, ker so se z večine celó sprijaznili z nemškutarskimi uradi in nočejo žive duše več nadlegovati z narodnimi terjatvami.

Po naših mislih bi cesarske oblastnije naravnoč dolžne bile, s slovenskimi strankami v narodnem jeziku občevati. Kdo bi dvomil nad tem, da slovensko uradovanje ljudsko omiko v mnogem oziru pospešuje. Zrno k zrnu pogoča, kamen h kamnu palača — veli jugoslovanski prigovor. To pa tudi zastran ljudske omike velja. Po nemščini se slov. ljudstvo nikdar omikalo ne bo, marveč v omiki zaostaja, in kakor žalostne skušnje kažejo, če dalje bolj svoj slovenski, poštteni značaj zgublja. Po slovenskem uradovanji bi ljudstvo začelo postave, državne nprave spoznavati, bi se mu razširil obseg misli, bi se vedno bolj zavedalo svojih pravic in dolžnosti, dobro po vrednosti cenilo, napake pa skušalo odpraviti. — Če pa z ljudstvom v tujem, ogromni večini nerazumljivem jeziku občujete, ostane ljudstvo v javnih zadevah več manj nevedno, in pritožbe, da menjka ljudske omike, vračajo se na tiste nazaj, ki bi po svoji dolžnosti morali enakopravnost svobodnih državljanov spoštovati, njih izobraženje pospeševati. Ljudstvo, čigar jezik se v javnosti ne spoštuje, je hlapčevsko ljudstvo, ki bi moralo veliko manj davkov plačevati kakor svobodni državljeni. Enaka bremana pa terjajo tudi — med izobraženimi ljudmi — enakih pravic!

Gospodarske stvari.

Poduk o založnicah.

(Konec IV. članka.)

Prav za prav, da se k društvu pristopi, podpis društvenih pravil ni neobhodno potreben, ker

postava samo terja, da se pismeno izreče, da kdo hoče k društvu pristopiti; ali društvena pravila podpisati pomenja vendar toisto, kar pismeno izrečeni pristop, in posebno, ko se društvo iz nova ustanovi, se mi zdeva primerno, da društvenik pozna zadržaj pravil, da jim pritrdi, kar tudi s svojim podpisom posvedoči.

Kar se pri občnem zboru obravnava in sklepa, se mora vse v zapisnik zapisati, ktereга končno podpišejo tisti, ki so zá to po pravilih odločeni. Njih podpisi pa morajo po c. kr. notarju ali sodnji poverjeni (legalizirani) biti.

Prošnja za registriranje naj se v dveh spisih vloži pri dotični okrožni sodnji, bodi si osebno ali pismeno. Ako se pismeno vloži, morajo tudi v tej prošnji podpisi od notarja ali sodnije potrjeni biti. Na prvopis (original) pride kolek za 1 gld., na prepis pa 36 kr., na druge nekolokovane priloge pa po 15. kr. Ako se prošnja od načelnštva, ki ima pravico firmo podpisovati, osebno pri kupčijski (okr.) sodnji ne vloži, potem pa mora tudi podpis firme, to je tistih zastopnikov, ki imajo pravico firmo podpisovati, legaliziran biti.

Kot priloge v prošnji za registriranje so potrebne: 1. pravila društva v originalu ali v poverjenem prepisu; 2. Zapisnik glavne skupščine, v katerem mora izkazano biti: a) potrebna večina glasujočih za sprejetje pravil; b) izid volitev v predsedništvo in opravilno svetovalstvo; c) sklep, da se naj društvo registrira; d) pooblastenje predsedništva, da registriranje opravi in e) izkaz, da so se društveniki po pravilih k zboru poklicali. Zapisnik naj se tudi ali v originalu ali v poverjenem prepisu priloži; vendar morajo vsi ti sklepi od notarja potrjeni biti. 3. Izkaz podpisa firme v originalu. Od društvenih pravil, potem od zapisnika glavne seje, naj se tudi prepisi, ki pri sodnji ostanejo, pridenejo. — To bi bilo tedaj vse, na kar je pri ustanovljenju založniških društev paziti. Ako bi pa komu še kaj nejasno ostalo, pripraven sem vselej, kar iz lastne skušnje vem, priobčiti, in ako bi potrebno bilo, tudi s formulari tukajšnjih zapisnikov, dnevnikov, izkazov itd. služiti. Moja pristréna želja pa je konečno, da bi moje vrstice mnoge rodoljube spodbudile, ter bi takih društev obilno osnavljati začeli, saj vemo, da dnar je moč, in da ostane siromak vedno suženj drugih!

J. Kukovec.

Kolike vrednosti v denarju za celo cesarstvo je srednje dobra žetev?

Poročila o stanju setev do današnjega dne so taka, da se moremo za vse cesarstvo poprek dobre srednje žetve nadjati. Vrednost take žetve za celo cesarstvo je časnik „Montags-Revue“ takole preračunil: Pridelek žita v celem cesarstvu znaša pri dobri srednji žetvi okoli 68¹/₂ milijona vaganov (mecnov) pšenice, 80 mil. vaganov rži,